

נתונים על נפטרים בשל נגיף הקורונה – שאלות והערות

לנוכח העיסוק הגובר בנתונים על הנפטרים בשל נגיף הקורונה נרכז להלן כמה שאלות והערות על הנתונים שמפרסם משרד הבריאות בנושא זה, כפי שעלו ממסמכי נתונים שנכתבו לאחרונה במרכז המחקר והמידע של הכנסת ונתונים שהתקבלו ממשרד הבריאות לאחר פרסומם של מסמכים אלה:¹

- **בנתוני משרד הבריאות על נפטרים בשל נגיף הקורונה נכללים אך ורק נפטרים שאובחנו על בסיס בדיקת מעבדה (PCR) ולא נכללים בהם נפטרים שהיה חשד שנפטרו בשל נגיף הקורונה ולא נבדקו בבדיקת מעבדה.**² כמו כן, לדברי משרד הבריאות הנתונים על הנפטרים בשל נגיף הקורונה נסמכים על דיווחי בתי החולים.³ שתי עובדות אלה מעלות את השאלה עד כמה נתוני הנפטרים משקפים את המצב לאשורו, והאם יש נפטרים שקיים חשד כי נפטרו בשל נגיף הקורונה ואין עליהם מידע.

- לדברי משרד הבריאות, על פי הנחיית המשרד כל **מאושפז** שיש חשש כי חלה בקורונה נבדק בבדיקת קורונה. אם מאושפז נבדק בבדיקת קורונה ונפטר לפני הגעת תוצאת הבדיקה, המידע עליו מתעדכן במערכת בדיעבד; מהמשרד נמסר כי עד 15 ביוני 2020 היה ידוע למשרד על שני מקרים כאלה.⁴ כלומר, כל מי שנבדק בבית החולים ונמצא חיובי, נתוניו נכללים במניין הנפטרים גם אם תוצאות בדיקתו התקבלו לאחר מותו. **עם זאת, עולה השאלה אם אכן כל המאושפזים שיש חשד שחלו בקורונה נבדקים בפועל, ואם יש מאושפזים שנפטרו לפני שנבדקו בבדיקת קורונה ולכן לא ניתן לדעת אם חלו בקורונה אם לאו.**

- **באשר לנפטרים בקהילה**, לדברי משרד הבריאות אין בידיו נתונים על נפטרים בקהילה שהיה חשש שנפטרו כתוצאה מקורונה ולא נבדקו בבדיקת מעבדה לגילוי הנגיף.⁵ **מכאן עולה השאלה אם היו נפטרים כאלה.**

¹ אוריגנה אלמסי, **מספר הנפטרים, ומתוכם מספר הנפטרים בשל נגיף הקורונה, בישראל, באנגליה, בגרמניה ובארה"ב**, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 5 ביוני 2020; פלורה קוק דבדוביץ', **נתונים על הנפטרים בשל נגיף הקורונה בישראל**, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 ביוני 2020.

² תשובת משרד הבריאות על פניית התנועה לחופש המידע: ליזי עופר, מרכז פניות הציבור – חוק חופש המידע, אגף שירות, משרד הבריאות, מכתב, 4 ביוני 2020.

³ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומית, משרד הבריאות, מכתב, 15 ביוני 2020.

⁴ שם.

⁵ שם.

- כפי שהוצג במסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מספר הנפטרים, ומתוכם מספר הנפטרים בשל נגיף הקורונה, בישראל, באנגליה, בגרמניה ובארה"ב](#), הנתונים על נפטרים בשל נגיף הקורונה בישראל שהתקבלו מהמשרד לשירותי דת היו גבוהים יותר מנתוני משרד הבריאות, כיוון שנכללו בהם נפטרים שיש חשד שנדבקו בנגיף. על פי נתוני משרד הבריאות, בחודשים מרס-אפריל נפטרו בישראל 223 חולי קורונה, ואילו על פי נתוני המשרד לשירותי דת המוקד טיפל בפינוי 216 נפטרים מאומתים לקורונה ו-46 נפטרים עם חשש לקורונה. **ממשרד הבריאות נמסר שלא דווח למשרד על נפטרים שהוגדרו חשודים כחולים בקורונה.⁶ יש לזכור כי הנפטרים שעל פי המשרד לשירותי דת יש חשש שחלו בקורונה לא בהכרח לקו בקורונה.**
- משרד הבריאות מסר לנו כי הנתונים על הנפטרים בשל נגיף הקורונה נסמכים על **דיווחי בתי החולים.⁷ מהנתונים הקיימים לא ניתן ללמוד אם קורונה היא סיבת המוות היסודית של נפטרים אלה, כלומר אם היא הסיבה לשרשרת האירועים שהובילו לפטירה.** כיום ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה אין עדיין סיווג של מקרי הפטירה בישראל בשנת 2020 לפי סיבת המוות – סיווג שהיא עורכת על בסיס הודעות הפטירה של הנפטרים – זהו תהליך מורכב שאורך זמן. על שאלתנו אם קורונה היא סיבת המוות היסודית של כלל הנפטרים בשל נגיף הקורונה השיב לנו משרד הבריאות ב-26 במאי 2020 כי "מרבית הנפטרים מנגיף הקורונה היו עם מחלות רקע והקורונה מוגדרת אצלם כסיבת מוות עיקרית".⁸
- כפי שהוצג במסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [נתונים על הנפטרים בשל נגיף הקורונה בישראל, מנתוני משרד הבריאות ביום 7 ביוני 2020 עלה כי לא היו נפטרים בשל נגיף הקורונה ללא מחלת רקע, כלומר כל הנפטרים סבלו ממחלת רקע אחת לפחות.](#) עם זאת, עיון בנתונים של הנפטרים מעלה כי 44% מהם סבלו מ"מחלת רקע אחרת" (בלבד, או עם מחלות אחרות), אך לא צוין אילו מחלות נכללות בהגדרה זו ומדוע הן לא נרשמו. נציין כי לנפטר יכולה להיות יותר ממחלת רקע אחת, אך מהנתונים לא ניתן ללמוד על מספר מחלות הרקע שמהן סבל כל נפטר. כמו כן, כאמור עדיין אין מידע רשמי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בדבר סיבת המוות היסודית של נפטרים אלה.⁹
- יש לנקוט משנה זהירות גם בעיון בנתוני התמותה הכללית בישראל בחודשים האחרונים, שכן לדברי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נתונים אלה עדיין אינם מלאים.

עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת.

⁶ תשובת משרד הבריאות על פניית התנועה לחופש המידע: ליזי עופר, מרכז פניות הציבור – חוק חופש המידע, אגף שירות, משרד הבריאות, מכתב, 4 ביוני 2020.

⁷ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, מכתב, 15 ביוני 2020.

⁸ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, מסרון, 26 במאי 2020. בתוך/ראו: אוריאנה אלמסי, [מספר הנפטרים, ומתוכם מספר הנפטרים בשל נגיף הקורונה, בישראל, באנגליה, בגרמניה ובארה"ב](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 5 ביוני 2020.

⁹ פלורה קוק דבדוביץ', [נתונים על הנפטרים בשל נגיף הקורונה בישראל](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 ביוני 2020.

